

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS PATAISOS NAMUS

2021-01-07 Nr. 4D-2020/1-1303
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Alytaus pataisos namų (toliau vadinama ir – Alytaus PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo) – netinkamo sprendimo priėmimo (toliau vadinama ir – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodė:

2.1. „Alytaus PN tarnybinis pranešimas dėl nuteistojo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę 2020-09-18 Nr. 4-3805 buvo pasirašytas direktoriaus [...] iš anksto, bei perkelti 2020-09-21 paskirstymo komisija įvyko 2020-09-24, [...] kas neabejotinai leidžia manyti, kad tiek man, tiek kitiems nuteistiesiems buvo užkirstas kelias pasiaiškinti ir ginti savo teises“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Tarnybiniame pranešime nėra apskundimo tvarkos, tai yra kokiai LR įstaigai galėčiau skųsti šį tarnybinių pranešimą.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išspręsti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2020-10-13 raštu Nr. 4D-2020/1-1303/3D-2707 kreipėsi į Alytaus PN administraciją, prašydamas paaiškinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes.

4.1. Alytaus PN administracija 2020-10-29 raštu Nr. 8-6914 informavo:

4.1.1. „Nuteistasis X iš paprastosios į drausmės grupę buvo perkeltas 2020-09-24“.

4.1.2. „Su tarnybiniu pranešimu, dėl perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę, nuteistasis supažindintas jam pasirašant.“

4.2. Kaip priedą prie rašto Alytaus PN administracija pateikė 2020-09-18 tarnybinių pranešimą Nr. 4-3805 „Dėl nuteistojo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę“ (kopiją), kuriame yra Pareiškėjo parašas, vardas, pavardė, data ir žyma: „Susipažinau“.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (iki 2020-10-31 galiojusi redakcija) (toliau vadinama ir – VAI):

8 straipsnis. Individualaus administracinio akto bendrieji reikalavimai ir pranešimas apie individualaus administracinio akto priėmimą – „2. „Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka. 3. "Individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno ar valstybės tarnautojo arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens ir patvirtintas antspaudu. Kai individualus administracinis aktas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, jo pasirašymui ir patvirtinimui antspaudu prilyginamas patvirtinimas (autorizavimas) valstybės informacinėje sistemoje." 4. „Kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešama apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridodant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip. Kai individualus administracinis aktas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, vietoj individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintos kopijos gali būti pridodamas individualaus administracinio akto išrašas.“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama ir – Taisyklės), patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875, nustatyta:

„25. Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Administracinės procedūros atliekamos laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytų terminų.

[...]

35. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį:

35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.“

Seimo kontrolierių darbo praktika

8. Seimo kontrolierius, išnagrinėjęs nuteistojo skundą dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo) – netinkamo sprendimo priėmimo, 2020-10-14 pažymoje Nr. 4D-2020/1-868 konstatavo, kad, nuteistajam kreipusis į Alytaus PN administraciją su prašymu pateikti kopiją sprendimo, kuriuo jis buvo įtrauktas į linkusiųjų užpulti nuteistųjų įskaitą, Alytaus PN pateikdama Pareiškėjui ne individualaus administracinio akto, t. y., ne Alytaus PN direktoriaus įsakymo, bet vidaus administravimo dokumento, kuriame užfiksuota posėdžio eiga, t. y., Drausmės komisijos

posėdžio protokolo, kopiją, nesivadovavo Taisyklių nuostatomis – pateikė prašymo turinio neatitinkančią informaciją.

Seimo kontrolierius atkreipė dėmesį, kad Drausmės komisijos posėdžio protokolas yra vidaus administravimo dokumentas, jame suformuluojamas tik tam tikras siūlymas (teikimas) kompetentingam subjektui priimti atitinkamą sprendimą. Drausmės komisijos posėdžio protokole neturi būti nurodoma apskundimo tvarka, nes šis dokumentas nėra individualus administracinis aktas.

Šiuo atveju individualus administracinis aktas, nustatantis nuteistojo teises ir pareigas, yra Alytaus PN direktoriaus įsakymas įtraukti nuteistą į linkusių užpulti įskaitą, todėl jame turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta akto apskundimo tvarka, kaip tai nustatyta VAI 8 straipsnyje.

Seimo kontrolierius Alytaus PN direktoriui rekomendavo užtikrinti, kad individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

Tyrimo išvados

9. Pareiškėjas Skunde Seimo kontrolieriui rašė, kad 2020-09-24 Alytaus PN "tarnybiniu pranešimu jis buvo perkeltas į drausmės grupę.

Alytaus PN 2020-09-24 pateikė Pareiškėjui susipažinti 2020-09-18 Alytaus PN Resocializacijos skyriaus specialisto tarnybinių pranešimą Nr. 4-3805 dėl Pareiškėjo perkėlimo iš paprastosios grupės į drausmės grupę.

Pareiškėjas Skunde rašė, kad minėtame tarnybiniame pranešime nėra nurodyta Tarnybinio pranešimo apskundimo tvarka, todėl jis prarado galimybę šį raštą apskūsti.

10. Alytaus PN yra viešojo administravimo subjektas, todėl, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis ir VAI nuostatų, be kita ko, tinkamai informuoti asmenis, kuriems priimtas individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešama apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridodant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją (šios pažymos 6 punktas).

11. Iš Skundo tyrimo medžiagos nustatyta, kad Alytaus PN direktorius, atsižvelgdamas į 2020-09-18 tarnybinių pranešimą Nr. 4-3805, 2020-09-24 priėmė įsakymą Nr. 2-874, kuris ir yra sprendimas dėl Pareiškėjo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, Alytaus PN administracija turėjo Pareiškėjui pateikti individualaus administracinio akto – Alytaus PN direktoriaus įsakymo Nr. 2-874, kuriuo priimtas sprendimas perkelti Pareiškėją iš paprastosios į drausmės grupę, – kopiją, tačiau pateikė susipažinti vidaus administravimo dokumentą – tarnybinių pranešimą, kuris nėra administracinis sprendimas.

12. Skunde Seimo kontrolieriui Pareiškėjas rašo, kad tarnybiniame pranešime, kuriuo remiantis jis buvo perkeltas iš paprastos į drausmės grupę, nėra nurodyta tarnybinio pranešimo apskundimo tvarka, todėl jis negali pasinaudoti galimybe apskūsti šį sprendimą.

Vadovaujantis VAI nuostatomis, individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens, individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka.

Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį, kad tarnybinis pranešimas yra vidaus

administravimo dokumentas, jame suformuluojamas tik tam tikras siūlymas (teikimas) kompetentingam subjektui priimti atitinkamą sprendimą.

Pareiškėjui paaiškintina, kad tarnybiniame pranešime neturi būti nurodoma apskundimo tvarka, nes, kaip minėta, šis dokumentas nėra individualus administracinis aktas. Šiuo atveju individualus administracinis aktas, nustatantis Pareiškėjo teises ir pareigas, yra Alytaus PN direktoriaus įsakymas perkelti Pareiškėją iš paprastosios į drausmės grupę, todėl jame turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta akto apskundimo tvarka, kaip tai nustatyta VAĮ 8 straipsnyje.

Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Alytaus PN direktoriaus priimtame 2020-09-24 įsakyme Nr. 2-874 „Dėl nuteistųjų paskirstymo“, kurio kopija Pareiškėjui nepagrįstai nebuvo įteikta, nėra nurodyta šio akto apskundimo tvarka. Konstatuotina, jog šis sprendimas neatitinka VAĮ 8 straipsnio 2 dalyje individualiam administraciniam aktui nustatytų reikalavimų (šios pažymos 6 punktas).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Alytaus PN pareigūnai, priimdami netinkamą sprendimą, ne tik nesilaikė individualaus teisės akto parengimo reikalavimų, bet ir apribojo Pareiškėjo teisę skųsti sprendimą BVK 183 straipsnyje nustatyta tvarka.

Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kontrolierius jau ne vienoje pažymoje yra teikęs rekomendacijas, kad pataisos namų administracijos priimami individualūs teisės aktai *turi atitikti* VAĮ nustatytus individualiems administraciniam aktams keliamus reikalavimus. Be to, nuteistieji, kurių atžvilgiu individualūs administraciniai aktai priimami, *privalo būti supažindinami* su jais ir gauti šio akto kopiją.

Kadangi minėti teisės aktų pažeidimai nuolat kartojasi, Seimo kontrolieriui kyla pagrįstų abejonių dėl teikiamų rekomendacijų įgyvendinimo užtikrinimo.

Atsižvelgiant į tai, Seimo kontrolierius teikia rekomendaciją Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriui imtis tinkamų priemonių, kad Kalėjimų departamentui pavaldžiose įstaigose būtų laikomasi VAĮ nustatytų reikalavimų, individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

13. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Pareiškėjo Skundas dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su sprendimo dėl perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę priėmimu ir šio dokumento kopijos pateikimu Pareiškėjui, yra **pagrįstas**.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), tai yra, dėl netinkamo sprendimo priėmimo, pripažinti **pagrįstu**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Alytaus pataisos direktoriui rekomenduoja:

15.1. įteikti Pareiškėjui sprendimo, kurio pagrindu jis buvo perkeltas iš paprastosios į drausmės grupę, atitinkančio Lietuvos Respublikos viešojo administravimo 8 straipsnio reikalavimus, kopiją;

15.2. užtikrinti, kad individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Lietuvos Respublikos viešojo

administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriui rekomenduoja:

imtis tinkamų priemonių, kad Kalėjimų departamentui prie Teisingumo ministerijos pavaldžiose įstaigose būtų laikomasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytų reikalavimų, individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

17. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas